

Günümüz Türkçesiyle

Yay kış bile karıştı,
Erdem yasın kuruştı,
Çerig tutup küreşti,
Oktagalı utruşur.

Yaz ile kış karşı durdular,
Hüner yaylarını kurdular,
Saf tutup savaşa durdular,
Oklamak için duruşurlar.

Bir koşuktan alınmış bu dörtlüğün ahenk özelliklerini tespit ederek aşağıdaki ilgili kutucukları işaretleyiniz.

HECE ÖLÇÜSÜ

7'li hece ölçüsü

8'li hece ölçüsü

11'li hece ölçüsü

KAFİYE (UYAK)

Yarım kafiye

Tam kafiye

Zengin kafiye

REDİF

Sözcük hâlinde
redif

Ek hâlinde
redif

Hem ek hem
sözcük hâlinde redif

KAFİYE DÜZENİ

Sarmal Uyak

Çapraz Uyak

Düz Uyak

Sözlü Dönem Türk Edebiyatı nazım biçimlerinden olan koşuklar; sevgi, güzellik, doğa, kahramanlık vb. konularda dörtlük nazım birimiyle ve hece ölçüsüyle söylenmiş lirik, pastoral, epik şiirlerdir. Ahenk unsurlarının da önemli görüldüğü koşuklarda “aaab, cccb, dddb...” şeklinde bir uyak dizilişi kullanılmış, yarım uyak ve rediften yararlanılmıştır.

Buna göre aşağıda verilmiş dörtlüklerden hangilerinin ahenk unsurları yönüyle bir koşuğa ait olabileceğini belirleyiniz. Bir koşuğa ait olduğunu düşündüğünüz iki dörtlüğü seçiniz. Alacağınız geri bildirimler doğrultusunda koşuğun ahenk özelliklerine dair bilgilerinizi gözden geçiriniz.

I.

Yüknüp mana imledi,
Közüm yaşın yamladı,
Bağrım başın emledi,
Elgin bolup ol keçer.

II.

Dalmışam şol bahre kim pâyânı yok
Batmışam şol gence kim hüsrânı yok
Bulmuşam şol bedri kim noksânı yok
Girmişem ol şehre kim vîrânı yok

III.

Yıglap udu artadım,
Bağrım başın kartadım,
Kaçmış kutug irtedim,
Yagmur kibi kan saçar.

IV.

İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye
Deli gönül abdal olmuş
Gezer Elif Elif diye

KOŞUK VE TÜRKÜDE AHENGİ SAĞLAYAN UNSURLAR

Aşağıdaki kutucuklarda, verilen türkünün içerik ve biçim özelliklerine ait bilgiler yer almaktadır. Bu bilgi kutucuklarının içerikle ilişkili olanlarını sürükleyip “İçerik Bankası”na, biçimle ilişkili olanlarını ise “Biçim Bankası”na ekleyiniz.

Türkü

Söğüdün yaprağı nârindir nârin
İçerim yanıyor dışarım serin
Zeynep’i bu hafta ettiler gelin

Zeynebim Zeynebim anlı Zeynebim
Üç köyün içinde şanlı Zeynebim

Zeynep bu güzellik var mı soyunda
Elvan elvan güller kokar koynunda
Arife gününde bayram ayında

Zeynebim Zeynebim anlı Zeynebim
Üç köyün içinde şanlı Zeynebim

Zeynep’e yaptırdım altından tarak
Tarada zülfünü gerdana bırak
Görüşmek isterim yollarım ırak

Zeynebim Zeynebim anlı Zeynebim
Üç köyün içinde şanlı Zeynebim

(...)

Bentlerin sonunda tekrarlanan ikili dizeler
kavuştak veya nakarattır.

Aşk duygularını, sevgiliye kavuşmayı dile
getirmektedir.

Asıl ileti, bentlerdeki dizelerle verilmiştir.

Hecenin 11’li ölçüsüyle söylenmiştir.

Bentlerden ve kavuştaklardan oluşmuştur.

Ahenk, redif ve kafiye ile elde edilmiştir.

İÇERİK BANKASI

BİÇİM BANKASI